

Lesný náučný chodník Herlica

Kraj:	Prešovský kraj
Okres:	Vranov nad Topľou
Geomorfologická jednotka:	Slanské vrchy
Geologická jednotka:	sopečné pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Petrovce, ZŠ a pešo na juh dolinou Hlbokého potoka po žltej a neskôr krátko po zelenej turistickej značke k vstupnej bráne na náučný chodník 2,2 km (s prevýšením 140 m)
Východisko:	Petrovce, dolina Hlbokého potoka pod Hrbom
Trasa:	Petrovce, dolina Hlbokého potoka pod Hrbom - južným úpäťm Hrbu (584 m n. m.) - svahmi v doline Lysého potoka - sedlo Lysá (610 m n. m.) pod Herlicou - partizánske bunkre - k lesnej asfaltke severne od vrchu Herlica
Dĺžka, prevýšenie:	3,4 km, prevýšenie 215 m
Čas prechodu:	2 h
Počet zastávok:	15
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: lesnícke, prírodovedné, ochranárske, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Prístup k vstupnej bráne na chodník po žltej turistickej značke.

Rok otvorenia: 2011

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Lesy SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov, tel. 051 / 7464 711

Poznámky: (1) Náučný chodník je pomenovaný podľa výrazného vrchu **Herlica (630 m n. m.)** - Hrdlička - na jeho trase, na ktorom stojí drevená vyhliadková veža s obmedzeným výhľadom. (2) Náučný chodník je vcelku značený dobre, len miestami sú značky pririedko. (3) Z cieľa náučného chodníka vedie do jeho východiska lesná asfaltová cesta (2,5 km, prevýšenie 80 m).

Jazykové okienko: Veľmi „oblúbenou“ chybou je nesprávne umiestnený dĺžeň v názve pohoria Slanské vrchy. Na všetkých informačných paneloch náučného chodníka sa píše o Slánskych vrchoch. Pomôckou (nápovedou) pre váhavých môžu byť názvy obce **Slanec** v južnej časti pohoria a zrúcaniny gotického hradu z 13. storočia nad ňou, zničeného v roku 1679 - v minulosti zvaného napr. aj Slanský hrad, Slanecký hrad, Salanc či v maďarčine Szalánc -, podľa ktorých je geomorfologický celok pomenovaný.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Petrovce. Maličká obec ležiaca severozápadne od Vranova nad Topľou v Beskydskom predhorí na severovýchodnom úpätí Slanských vrchov v údolí Hlbokého potoka. Vznikla v prvej polovici 14. storočia - založili ju usadlíci so šoltýsom Petrom podľa zákupného práva. Prvýkrát sa písomne spomína ako Peterwagas v roku 1412. Názov Petrovce sa používa od roku 1920. V roku 1944 si nad obcou zriadili svoju základňu partizáni z partizánskej skupiny Čapajev, pri obci bolo partizánskej letisko. Fašistické vojsko obec 7. septembra 1944 vypálilo. V obci stojí moderný evanjelický kostol z roku 1997.

Bunkre z druhej svetovej vojny. Okrem lesníctva špecifikom lesného náučného chodníka Herlica je problematika miestneho partizánskeho odboja počas druhej svetovej vojny. Na trase je zrekonštruovaná partizánska zemľanka, bunker velenia partizánskej jednotky Čapajev a dobovú pozorovateľňu pripomínajúca veža na Herlici.

Národná prírodná rezervácia Oblík. Chránené územie v severovýchodnej časti Slanských vrchov západne od Hermanoviec nad Topľou vyhlásené v roku 1964 vo vrcholovej časti (cca nad 600 - 700 m n. m.) výrazného kuželovitého vrchu Oblík (925 m n. m.) na ochranu zriedkavého geologického javu - obnaženého dioritového lakolitu (nejde o sopečný kužel!) - s výskytom spoločenstiev skupín lesných typov *Fraxineto-Aceretum* a *Tilieto-Aceretum*, využitie ako vedeckovýskumný objekt pre potreby lesného hospodárstva. Na (neprístupnom) vrchole sú skalné bloky a mozaikovitý porasty lesných spoločenstiev v závislosti od expozície a nadmorskej výšky. Na vrchole sú to jaseňovo-javorové lesy, na

južných expozíciách lipovo-javorové, na severnej expozícii bučiny. Pomenovanie vrchu predurčila jeho forma. Ide o lakolit – magmatické teleso bochníkovitého tvaru, ktoré utuhlo pod povrchom vo vrstvách usadených hornín, do ktorých vnikla magma v čase vulkanickej činnosti v širšom okolí. Následne bol z týchto odolných nadložných slabo spevnených alebo nespevnených hornín (pieskovcov a ílovcov) vypreparovaný eróziou a denudáciou vonkajšími geomorfologickými činiteľmi. Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Šimonka a chráneného vtáčieho územia Slanské vrchy (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000). Archeologické nálezy svedčia o osídlení svahov Oblíka už v dobe železnej. Počas druhej svetovej vojny v tejto oblasti operovali početné partizánske jednotky, konkrétne oddiel Čapajev od februára 1944. Rezerváciou sprevádza náučný chodník Oblík.

Slanské vrchy. Mohutné, prevažne zalesnené pohorie na východnom Slovensku s pretiahnutým pôdorysom severo-južného smeru, dlhé asi 50 km s max. šírkou okolo 15 km, zužujúce sa na dvoch miestach – v oblasti Dargovského priesmyku a Slanského sedla – len na 1 – 2 km. Zaberá územie medzi Vyšnou Šebastovou, Herľanmi, Skárošom, Kazimírom, Zámutomom a Okružnou. Južné, asi 28 km dlhé ohraničenie pohoria (medzi Skárošom a Kazimírom) tvorí slovensko-maďarská štátna hranica, za ktorou pokračuje ešte v dĺžke zhruba 10 km ako Szalánci-hegység. Pohorie s hrasťovou štruktúrou, vyzdvihnuté pozdĺž severo-južných okrajových zlomov, budujú v prevažnej miere neogénne andezity a ich pyroklastiká, len ojedinele v južnej časti dacity. Priečne zlomy pohorie členia na nerovnako vyzdvihnuté časti – podcelky –, z ktorých najvyšším je Šimonka (1 092 m n. m.) na severe pohoria. V strednej časti sú na niekoľkých miestach obnažené intrúzie dioritového porfyritu. Odrasom stratovulkanickej a mladšej hrasťovej stavby je silno členitý hornatinový reliéf so skalnými hrebeňmi a bralami na vyvetrávajúcich lávových prúdoch a s odlesnenými kotlinkami (Zlatobanská, Lúčinská, Banská) a brázdami (Salašská) s hladko modelovaným reliéfom na komplexoch relatívne menej odolných tufov. Pre uvedené horninové kombinácie a členitý reliéf je typický výskyt zosuvov. V najužších častiach na juhu pohorie križujú dopravné komunikácie medzinárodného významu – Dargovským priesmykom (473 m n. m.) vedie cesta I. triedy 19 z Košíc na slovensko-ukrajinskú hranicu vo Vyšnom Nemeckom a Slanským sedlom (312 m n. m.) prechádza viackolajná železničná trať 190 Košice – Čierna nad Tisou.

Názvy informačných panelov

1. Základné charakteristiky chodníka. Zaujímavosti na trase a témy stanovišť
2. 2. svetová vojna – začiatok vojny
3. Šariško-zemplínska župa – priebeh vojny
4. Východné Slovensko – formovanie protifašistického odboja
5. Zakladanie lesa – starostlivosť o mladý les
6. Korene stromov – základy života a stability
7. Za Harbom – zemlianka a vznik partizánskej jednotky Čapajev
8. Spoznávanie rodín lesa – rodín prírody
9. Letokruhy stromov – okno do minulosti
10. Pozorovateľňa Herlica – rozhľadňa
11. Slanské vrchy – severná časť (*panoramatický panel na vyhliadkovej veži*)
12. Les a voda – vodohospodárska funkcia lesa – voda je život
13. Lesné lanovky v lesníctve – doprava ťažko dostupného dreva
14. Lokalita Lysá – partizánsky bunker
15. Poďakovanie

Informačné panely v teréne nie sú číslované.

